

Pericopa VaYakhel - Contribuția femeilor la construcția Mișkanului (Tabernacolului) [anul 5779]

Săptămâna trecută, în pericopa Ki Tisa, am comentat întâmplarea biblică având ca moment central refuzul eroic al femeilor de a dona din bijuteriile lor la comiterea unuia dintre cele mai mari păcate ale evreilor în deșert: turnarea vițelului de aur. Am povestit cum, imediat după aceea, bărbații n-au mai avut altceva de făcut decât să adune bijuteriile lor, ca să poată încropi acel monstru păgân.

În contrast cu această atitudine, în pericopa de față, relatăm o altă întâmplare care ilustrează altă cauză importantă, construcția Mișkanului (Tabernacolului), înfăptuită prin donațiile prompte ale femeilor care acționează de bunăvoie și dezinteresat ca să adune pentru acest obiectiv bijuterii, aur și chiar să presteze muncă manuală. Toraua ne amintește și laudă de mai multe ori contribuția femeilor prin faptele săvârșite de ele la construcția Mișkanului:

- Și au venit bărbații peste femei, toți cei cu inima darnică, aduceți inele de aur și cercei și inele și salbe, orice obiect de aur, oricare care a ridicat un dar de aur pentru Dumnezeu (Exod 35:22).
- Și fiecare femeie cu inima înțeleaptă, care a tors cu mâinile ei și a adus ce a tors, firul albastru și purpura și stacojiul și inul subțire (Exod 35:25).
- Și toate femeile pe care le ducea inima cu înțelepciune au tors păr de capră (Exod 35:26).
- Fiecare bărbat și femeie pe care i-a îndemnat inima să aducă orice lucrare pe care o poruncise Domnul să se facă prin Moise, Bnei Israel au adus ca dar Domnului (Exod 35/29).

Voluntariatul și dăruirea îi înconjoară și îi conduc pe toți, atât pe femei cât și pe bărbați. Aceeași femeie care, în pericopa anterioară, a refuzat glorios să renunțe și să dea bijuteriile pentru turnarea vițelului de aur, acum se grăbește să le doneze. Spre deosebire de fapta cu vițelul, când bijuteriile femeilor nici nu sunt amintite, constatăm prezența semnificativă a femeilor, încă în stadiul de dăruire, fiindcă majoritatea bijuteriilor erau ale lor. La fel s-a întâmplat și în stadiul construcției tabernacolului, definit aici ca produs al înțelepciunii deosebite a femeilor și despre care vom vorbi cu altă ocazie.

Este adevărat că versetul "Și au venit bărbații peste femei" poate fi înțeles în două feluri opuse. Primul, acela că poate bărbații au obligat femeile, care nu voiau să se despartă de bijuteriile lor, să le dea.

Pe de altă parte, putem înțelege că femeile au ajuns înaintea bărbaților să doneze, adică au fugit să aducă bijuteriile imediat, în momentul în care au auzit ce li se cere și, până au ajuns bărbații, ele au și dat bijuteriile. Cu alte cuvinte, femeile erau mai dispuse să doneze decât bărbații. Raaba (Avraham Even Ezra, Spania sec. 11), marele comentator explică "Au venit bărbații peste femei, adică după ce au venit femeile. Unii spun: cu acordul femeilor, adică din dorința lor". Și marele înțelept Ramban (Nahmanides, Spania, sec. 13) comentează asemănător "Și au venit bărbații peste femei, adică bărbații s-au înghesuit după femei; femeile au mers înainte și au donat bijuteriile cu bucurie și mulțumire. În afară de asta, femeile sunt mai apropiate de bijuterii, așa că le aveau la

îndemână. Până când bărbații au găsit bijuteriile lor și le-au adus, femeile apucaseră deja să le dea pe a le lor”.

Explicațiile acestea îi pun într-o lumină negativă pe bărbați și mulți comentatori, mai mult sau mai puțin cunoscuți, încearcă să corecteze această imagine, punând semnul egalității între dorința femeilor cu cea a bărbaților de a dona cu bucurie, cu generozitate liber consimțită, bijuteriile. Unul dintre comentatori spune chiar că bărbații au întârziat din cauză că ei căutau bijuteriile care le-au rămas după ce au donat pentru vițelul de aur, fapt care i-a întârziat, pe când femeile aveau toate bijuteriile, neatînse, la îndemână. Acești comentatori merg în urma Midraș Tanhuma, Pikudei 11:

”Când a venit Moise și a spus lui Israel: luați de la voi o donație și aduceți pomana voastră cu bucurie și grabă. Uitați-vă la scriptură, au venit bărbații peste femei, exprimându-și nerăbdarea, adică se înghesuiau unul peste altul bărbații și femeile care au venit să doneze”.

Midrașul nu face nici o diferență între sexe, nici în ceea ce privește voința de a da și nici referitor la promptitudinea dăruirii.

Mai este un aspect problematic al dăruirii, și anume aspectul de halacha (legile religioase evreiești). Unii comentatori se bazează în această idee pe Talmud, tractatul Nazir 24:b și Gitin 27:a: ”Ceea ce a cumpărat femeia, a cumpărat soțul ei”. Întrebarea se pune dacă femeia are voie, în acest caz, să doneze fără acordul soțului ei? La fel, halachaua spune că un cadou primit de la părinți nu poate fi dăruit fără acordul tuturor. În orice caz, mulți înțelepți, cu Yosef Karo în frunte, ajung la concluzia că femeile au venit împreună cu bărbații, ca nu cumva să încalce regulile care trebuiau respectate.

Fie că femeile și bărbații au avut merite egale în voința de a dona și a dăru din propria proprietate, fie că femeile au acționat din propria voință și au luat-o cu mult înaintea bărbaților, este clar că gloria și aprecierea revine în primul rând femeilor, pe care, așa cum este just să începem, le găsim în prim planul glorios al luptei, purtate de multe generații, pe frontul de eliberare din jugul robiei, ca și în evenimentele petrecute în deșert și de cucerire a țării promise.